

PРАВNA UREDITEV SKRBNIŠTVA

I. POJEM IN VRSTE SKRBNIŠTVA

- **skrbništvo je zakonsko urejena oblika varstva:**
  - varstvo mladoletnikov, za katere ne skrbijo starši – skrbništvo za mladoletnike
  - varstvo polnoletnih oseb, ki niso sposobne skrbeti same zase, za svoje pravice in koristi – skrbništvo za polnoletne osebe, ki jim je odvzeta poslovna sposobnost
  - varstvo oseb, ki nimajo možnosti da bi skrbele same zase in za svoje pravice in koristi, ne gre za celovito varstvo osebe in premoženja – skrbništvo za posebne primere
- **skrbništvo se** zaupa skrbniku, ki neposredno skrbi za osebo, premoženje, pravice in koristi varovanca

II. NALOGE CSD GLEDE SKRBNIŠTVA

- CSD mora zagotoviti, da bo oseba, ki potrebuje skrbniško varstvo dobila to varstvo
- ko CSD izve za tako osebo **začne postopek za postavitev pod skrbništvo po uradni dolžnosti**
- CSD mora ves čas trajanja skrbništva skrbeti, da bo skrbništvo **delovalo v varovančevo korist**
- postavitev določene osebe pod skrbništvo in prenehanje skrbništva se vpiše v rojstno matično knjigo vpiše
- **pristojnosti CSD v zvezi s skrbništvom**
  - odloča o postavitvi pod skrbništvo
  - imenuje ali razreši skrbnika
  - odloča o obsegu skrbnikovih pravic in dolžnosti
  - odloča o pravicah in koristih varovanca
- **nadzorstvena funkcija CSD:**
  - CSD nadzoruje delo skrbnika glede osebe varovanca in glede premoženja varovanca
  - CSD prisili skrbnika da opravlja svoje dolžnosti
  - CSD odredi primerne ukrepe za zavarovanje varovančevih koristi

III. SKRBNIK NETIPIČNE OBLIKE SKRBNIŠTVA

- **uradno skrbništvo:** CSD lahko odloči, da bo sam opravljal to skrbništvo, dolžnosti skrbnika opravlja CSD po svojem delavcu, ki uveljavlja osebno skrb za varovanca v imenu in ob odgovornosti CSD
- **skrbništvo pravne osebe:** dolžnost opravljanja skrbništva lahko CSD zaupa pravni osebi, ki imenuje posameznika, ki opravlja dolžnosti skrbnika v imenu in ob odgovornosti pravne osebe
- **zavodsko skrbništvo:** če je varovanec v zavodu, je njegov skrbnik vodja zavoda, za opravljanje skrbniških nalog, ki ne spadajo v okvir redne dejavnosti zavoda, postavi CSD posebnega skrbnika

IV. POSTAVITEV, UPRAVIČENJA IN DOLŽNOSTI SKRBNIKA

- **skrbnika postavi CSD z odločbo**, v kateri določi njegove dolžnosti in obseg upravičenj
- **upravičenja in dolžnosti skrbnika:**
  - skrbnik je dolžan vestno in skrbno opravljati svoje dolžnosti
  - skrbnik je pri izvrševanju svoje funkcije samostojen, zato je tudi osebno odgovoren
  - skrbnik prosto presoja, v čem je v dani situaciji varovančev interes
  - CSD skrbnika nadzoruje, skrbnik mora poročati CSD in mu podati račun o svojem delu
  - CSD lahko svetuje skrbniku, ne more mu izdajati ukazov in obveznih navodil

- skrbnik za svoje delo ne dobi plačila, dobi pa povrnjene upravičene stroške, ki jih ima z opravljanjem skrbništva

OBLIKE SKRBNIŠTVA

I. SKRBNIŠTVO ZA MLADOLETNIKE

- skrbništvo za mladoletnike je **celovito varstvo mladoletnika**, ki nadomešča varstvo in skrb staršev, ki ne morejo, nočejo ali ne smejo skrbeti za otroka

POSTAVITEV MLADOLETNIKA POD SKRBNIŠTVO

- **mladoletnika se postavi pod skrbništvo**
  - če nima staršev (*so umrli, niso znani...*)
  - če starši zanj ne skrbijo
  - če je obema staršema odvzeta roditeljska pravica
  - če je obema staršema odvzeta poslovna sposobnost
  - če sta oba starša zadržana in ne moreta izvrševati roditeljske pravice

DOLŽNOSTI IN PRAVICE SKRBNIKA

DOLŽNOSTI SKRBNIKA, KI SO ENAKE DOLŽNOSTIM STARŠEV

- **varstvo in vzgoja mladoletnika:** skrbnik poskrbi za namestitev varovanca, nadzoruje njegovo gibanje, skrbi za njegovo življenje, vzgojo, izobrazbo in usposobitev za življenje in delo, pomembnejše ukrepe glede varstva in vzgoje skrbnik lahko izpelje samo s privolitvijo CSD (*oddaja v zavod ali tretji, odločitve glede šolanja, odločitve glede poklica, sterilizacija nerazsodnega varovanca*), skrbnik uživa enako pravno varstvo kot starši
- **upravljanje mladoletnikovega premoženja:** skrbnik lahko samostojno upravlja z otrokovim premoženjem, ki spadajo v okvir rednega poslovanja, za pomembnejše pravne posle mora skrbnik pridobiti odobritev CSD (*odtujitev ali obremenitev nepremičnin, odtujitev premičnin večje vrednosti, odklonitev dediščine, volila ali darila*), CSD pravni posel odobri, če meni, da je potreben zaradi preživljanja in izobrazbe varovanca ali je varovancu v korist
- **zastopanje mladoletnika:** skrbnik zastopa varovanca na osebni in na premoženjskem področju, za pravne posle ki presegajo okvir rednega poslovanja, mora skrbnik dobiti privoljenje CSD, skrbnik ne more zastopati varovanca v strogo osebnih pravnih poslih, po 15. letu varovanec lahko sam sklepa pravne posle vendar je za veljavnost teh poslov vedno potrebna privolitev skrbnika, po potrebi tudi privolitev CSD

DOLŽNOSTI SKRBNIKA, KI NISO ENAKE DOLŽNOSTIM STARŠEV

- **skrbnik ni dolžan varovanca preživljati:** sredstva za preživljanje dobi iz naslova preživitve od staršev in iz naslova socialne varnosti, med skrbnikom in varovancem ni vzajemne dolžnosti preživljanja, če je zavarovanec zaposlen mora prispevati za svoje preživljanje
- **skrbnik ni dolžan imeti varovanca pri sebi:** če ga nima pri sebi mora poskrbeti za njegovo namestitev, varovanec je dolžan živeti tam, kjer določi skrbnik

PRENEHANJE SKRBNIŠTVA

- s polnoletnostjo varovanca
- s pridobitvijo popolne poslovne sposobnosti
- s posvojitvijo
- če roditeljska pravica ali njeno izvrševanje zopet oživi
- s smrtjo varovanca

II. SKRBNIŠTVO ZA OSEBE, KI JIM JE ODVZETA POSLOVNA SPOSOBNOST

- skrbništvo obsega **celovito skrb za varovanca, kateremu je odvzeta poslovna sposobnost** – skrb za varovančevo osebo (*oskrba, zdravljenje, usposabljanje za samostojno življenje*) in skrb za premoženjske in druge koristi

ODVZEM POSLOVNE SPOSOBNOSTI IN POSTAVITEV POD SKRBNIŠTVO

- poslovna sposobnost se odvzame **osebi, ki sposobna skrbeti sama zase, za svoje pravice in koristi**
- **razlogi za odvzem poslovne sposobnosti**
  - napake razuma, volje, značaja: duševna prizadetost, trajna in pretirana uporaba alkohola in živčnih strupov in znavade, zapravljivost, tožbarjenje (*kverulantstvo*)
  - hujše telesne napake: gluhonemost, slepota...
- poslovna sposobnost se odvzame **delno** (*položaj otroka po 15. letu*) ali **popolnoma** (*položaj otroka do 15. leta*)
- sodišče odvzame poslovno sposobnost v **nepravdnem postopku**
- **uvvedbo postopka lahko zahtevajo**: zakonec ali zunajzakonski partner, določeni sorodniki prizadete osebe, CSD, prizadeta oseba sama, če ve za kaj gre, državni tožilec (*sodišče po uradni dolžnosti*)
- takoj **ko CSD dobi pravnomočno odločbo sodišča** o odvzemu poslovne sposobnosti, prizadeto osebo postavi pod skrbništvo in ji določi skrbnika

DOLŽNOSTI IN PRAVICE SKRBNIKA

- skrbnik si mora prizadevati, da se **odpravijo vzroki za odvzeto poslovno sposobnost** (*rehabilitacija*)
- skrbnikove pravice in dolžnosti so odvisne od tega, ali je varovancu odvzeta poslovna sposobnost v celoti ali delno:
  - skrbnik osebe, kateri je poslovna sposobnost v celoti odvzeta, nadomešča voljo varovanca, pri pravnih poslih in pri izjavi volje, tak varovanec je tudi pravdno nesposoben
  - skrbnik osebe, kateri je poslovno sposobnost delno odvzeta, samo voljo dopolnjuje varovanca, varovanec lahko sam sklepa pravne posle, skrbnik pa mora dati privolitve, tak varovanec je tudi pravdno sposoben v mejah poslovne sposobnosti (*razen če mu je bila poslovna sposobnost odvzeta zaradi tožbarjenja*)
- varovancu se lahko dovoli, določene posle opravlja samostojno, brez privolitve skrbnika, pri tem se upošteva razloge, zaradi katerih je bila varovancu poslovna sposobnost odvzeta

PRENEHANJE SKRBNIŠTVA

- če sodišče varovancu vrne poslovno sposobnost (*če preneha razlog, zaradi katerega je prišlo do odvzema*)
- če varovanec umre

VI. SKRBNIŠTVO ZA POSEBNE PRIMERE

- pri skrbništvu za posebne primere **ne gre za celovito varstvo** osebe in premoženja varovanca
- **gre za varstvo v omejenem obsegu**, osebi se postavi skrbnika, da lahko uveljaviti svoje koristi in pravice
- osebe se ne postavi pod skrbništvo ampak se ji postavi skrbnika

POSTAVITVE POSEBNEGA SKRBNIKA

- skrbnika za posebne primere se postavi takrat, **kadar je to potrebno za varstvo pravic in koristi posameznika**
- **zakon zagotavlja skrbništvo za posebne primere**: odsotni osebi, neznanemu lastniku premoženja, osebi, katere zaradi nasprotnih interesov ne more zastopati zakoniti zastopnik, tujemu državljanu, ki mu je varstvo potrebno
- **postavitev skrbnika v ostalih primerih**: za varstvo nasciturusa, težko bolne osebe, ki ji ni bila odvzeta poslovna sposobnost, odsotne osebe, za katero je bivališče znano, osebe na prestajanju prostostne kazni...

POSTAVITEV SKRBNIKA ODSOTNI OSEBI

- CSD postavi skrbnika odsotni osebi, katere prebivališče ni znano in ki nima zastopnika
- razlog za postavitve je, da je treba poskrbeti za pravice in koristi odsotne osebe ali pa za pravice in koristi tretje osebe, ki ji grozi škoda ker odsotna oseba ne more ravnati (*v primeru dedovanja skrbnih poda dedno izjavo za odsotnega*)

POSTAVITEV SKRBNIKA NEZNANEMU LASTNIKU PREMOŽENJA

- CSD postavi skrbnika neznanemu lastniku premoženja, kadar je treba skrbeti za njegovo premoženje (*v primeru dedovanja ali v postopku denacionalizacije, če je upravičenec umrl*)

POSTAVITEV KOLIZIJSKEGA SKRBNIKA

- CSD postavi kolizijskega skrbnika osebi, ki jo zaradi nasprotnih interesov ne more zastopanje zakoniti zastopnik (*mladoletnik pod roditeljsko pravico ali varovanca pod skrbništvom*)
  - v primeru sklepanja pravnih poslov ali pravnih dejanj med otrokom in staršem/skrbnikom in varovancem
  - v primeru nasprotja interesov otrok pod skupno roditeljsko pravico/ varovancev pod istim skrbnikom

POSTAVITEV SKRBNIKA TUJEMU DRŽAVLJANU, KI POTREBUJE VARSTVO

- tujemu državljanu, se postavi skrbnika kadar je to potrebno zaradi varstva njegove osebnosti, pravic in koristi
- ti ukrepi so začasni, dokler organ tuje države ne ukrene kar je treba

PRENEHANJE SKRBNIŠTVA ZA POSEBNE PRIMERE

- skrbništvo za posebne primere preneha, ko preneha potreba, da bi skrbnik še nadalje varoval pravice in koristi osebe pod skrbništvom